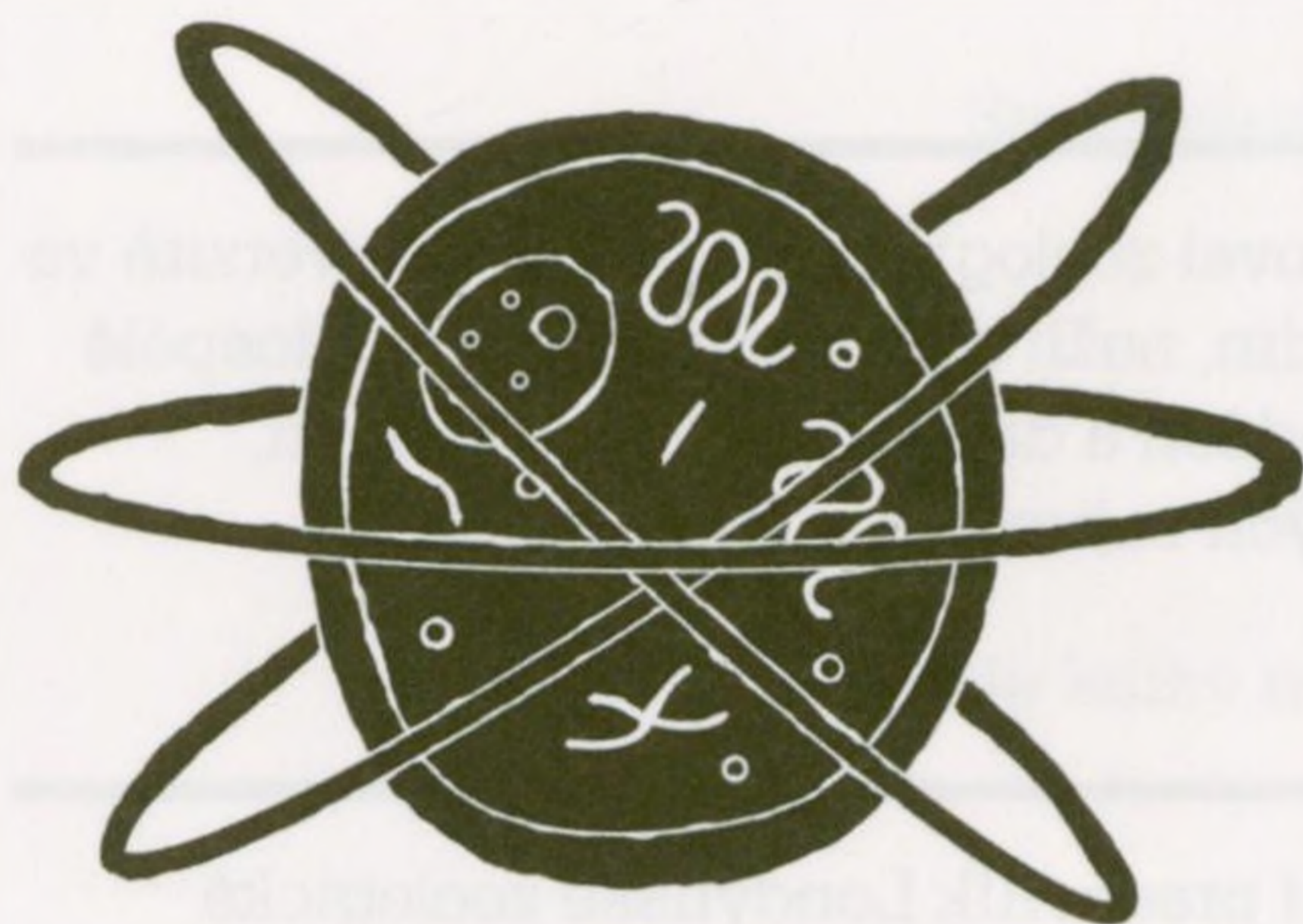

OBSAH

10 ÚVOD

ŽIVOT

- 18 Okno do těla**
Experimentální fyziologie
- 20 Jak málo lidé pokročili v oblasti anatomie od dob Galéna**
Anatomie
- 26 Živočichové jsou stroje**
Živočichové nejsou jako lidé
- 27 Dokážu vyrobit močovinu bez ledvin**
Organické látky lze vyrobit
- 28 Skutečný biologický atom**
Buněčná podstata života

- 32 Všechny buňky pocházejí z buněk**
Jak vznikají buňky
- 34 Život není zázrak**
Jak vytvořit život
- 38 Menší buňky se usídlují ve větších buňkách**
Složité buňky

- 42 Flexibilní mozaika strážných**
Buněčné membrány

POTRAVA A ENERGIE

- 48 Život je chemický proces**
Metabolismus

- 50 Rostliny mají schopnost zlepšovat špatný vzduch**
Fotosyntéza
- 56 Přednosti pomerančů a citronů**
Životně důležité živiny
- 58 Z jídla ctnost**
Trávení
- 60 Cukry, tuky, bílkoviny**
Hlavní výživové látky
- 61 Neexistuje lepší prvek, na němž lze založit život**
Počátky organické chemie
- 62 Život bez volného kyslíku**
Fermentace

- 64 Buňky jsou chemické továrny**
Enzymy jako biologické katalyzátory

- 66 Musí do sebe zapadat jako klíč do zámku**
Jak fungují enzymy

- 68 Metabolická dráha, uvolňující energii z potravy**
Respirace

- 70 Fotosyntéza je absolutním předpokladem veškerého života**
Reakce fotosyntézy

TRANSPORT A REGULACE

- 76 Je tam pohyb, jakoby v kruhu**
Krevní oběh

- 80 Krev prochází mnoha zákrutami**
Vlásečnice

- 81 Srdce je pouhý sval**
Srdeční sval
- 82 Rostliny sají a potí se**
Transpirace rostlin
- 84 Chemičtí posli přenášení krví**
Hormony spouštějí reakce
- 86 Konstantní podmínky lze nazývat rovnováhou**
Homeostaze

- 90 Vzduch v kombinaci s krví**
Hemoglobin
- 92 Mazání pro skřípějící stroj života**
Hormony pomáhají regulovat tělesné pochody
- 98 Chemický mistr našeho vnitřního prostředí**
Ledviny a vylučování
- 100 Bez auxinu není růstu**
Růstové regulátory u rostlin

- 102 Rostlina udržuje své tekutiny v pohybu**
Translokace u rostlin

MOZEK A CHOVÁNÍ

- 108 Svaly se stáhly do tonické křeče**
Vzrušivé tkáně
- 109 Schopnost pocitů, vnímání a vůle**
Mozek řídí chování
- 110 Tři základní barvy, červená, žlutá a modrá**
Barevné vidění
- 114 Mluvíme levou hemisférou**
Řeč a mozek
- 116 Výboj vyvolá působení nervosvalové síly**
Elektrické nervové vzruchy
- 118 Instinkt a učení jdou ruku v ruce**
Vrozené a naučené chování
- 124 Buňky s jemnými a elegantními tvary**
Nervové buňky
- 126 Mapy lidského mozku**
Organizace mozkové kůry
- 130 Impuls v nervu uvolňuje chemické látky** Synapse
- 132 Úplná teorie o tom, jak se sval smršťuje**
Svalové kontrakce
- 134 Paměť z nás dělá to, čím jsme**
Ukládání vzpomínek

- 136 Předmět se drží ve dvou tlapkách**
Živočichové a nástroje

ZDRAVÍ A NEMOC

- 142 Choroby nesesílají bohové**
Přirozená podstata nemocí
- 143 Jed je otázka dávky**
Léčiva a nemoci
- 144 Mikroby budou mít poslední slovo**
Zárodečná teorie
- 152 Prvořadým cílem musí být zničení všech septických zárodků**
Antisepse
- 154 Odstraní ji, ale objeví se znovu**
Rakovinné metastázy

- 156 Existují čtyři odlišné typy lidské krve**
Krevní skupiny

158 Mikrob k ničení jiných mikrobů Antibiotika

160 Špatná zpráva zabalená v proteinu
Viry

164 Už nebudou žádné neštovice Očkování jako prevence nemocí

168 Protilátky jsou prubířským kamenem imunologie
Imunitní odpověď

RŮST A ROZMNOŽOVÁNÍ

176 Spermie, malá zvířátka
Objev gamet

178 Některé organismy se zbavily pohlavního rozmnožování Nepohlavní rozmnožování

180 Rostlina má orgány, stejně jako zvíře
Opylování

184 Z nejobecnějších forem se vyvíjejí ty méně obecné

Epigeneze

186 Splynutí vajíčka a spermie

Oplození

188 Mateřská buňka se dělí rovnoměrně mezi dceřiná jádra

Mitóza

190 Na tomto závisí podobnost dětí s jejich rodiči

Meióza

194 První důkaz autonomie života

Kmenové buňky

196 Hlavní řídicí geny

Vývoj embrya

198 Stvoření největšího štěstí

Oplození in vitro

202 Dolly, první klon dospělého živočicha

Klonování

DĚDIČNOST

208 Představy o druhu, dědičnosti, proměnlivosti
Zákony dědičnosti

216 Fyzická podstata dědičnosti

Chromozomy

220 Element X

Určení pohlaví

221 DNA je transformační princip

Chemie dědičnosti

222 Jeden gen – jeden enzym
Co jsou geny?

226 Dokázala bych z vyvíjejícího se hlemýžďího vajíčka udělat slona

Skákající geny

228 Dvě propletená točitá schodiště

Dvoušroubovice

232 DNA představuje genetický kód všech živých organismů

Genetický kód

234 Vystříhnout, vložit a kopírovat

Genetické inženýrství

240 Sekvence zvířete

Sekvenování DNA

242 První náčrt lidské knihy života

Projekt lidského genomu

244 Genetické nůžky: nástroj k prepisování kódu života

Editace genů

ROZMANITOST ŽIVOTA A EVOLUCE

- 250 Prvním krokem je znát věci samotné**
Názvosloví a klasifikace organismů
- 254 Pozůstatky pravěkého světa**
Vyhynulé druhy
- 256 Živočichové se v průběhu času podstatně mění**
Život se vyvíjí
- 258 Nejsilnější žijí a nejslabší umírají**
Přírodní výběr
- 264 Mutace plodí nové a stálé formy**
Mutace
- 266 Přírodní výběr rozšiřuje výhodné mutace**
Moderní syntéza
- 272 V izolované populaci dochází k drastickým změnám**
Speciace

- 274 Nejsprávnější klasifikace je genealogická**
Kladistika
- 276 Hodinový stroj evoluce**
Molekulární hodiny
- 277 Jsme stroje na přežití**
Sobecké geny
- 278 Vymírání souvisí s impaktem**
Hromadná vymírání

EKOLOGIE

- 284 Všechny organismy závisejí jeden na druhém**
Potravní řetězce
- 286 Živočichové z jednoho kontinentu se nevyskytují na jiném**
Biogeografie rostlin a živočichů
- 290 Vzájemné působení stanoviště, typů organismů a druhů**
Sukcese společenstev
- 292 Soupeření mezi druhy kořisti a dravými druhy**
Vztahy predátor–kořist
- 294 Živá hmota je v neustálém pohybu, rozkládá se a znovu tvoří**
Recyklování a přírodní cykly
- 298 Jeden vytlačí druhého**
Princip kompetitivního vyloučení
- 299 Základní jednotky přírody na Zemi**
Ekosystémy
- 300 Sítě, jimiž proudí energie**
Trofické úrovně

- 302 Nika organismu je jeho profesí**
Niky
- 304 Boj člověka s přírodou je nevyhnutelně bojem proti sobě samému**
Dopady činnosti člověka na ekosystémy
- 312 Vydělení plochy deseti dělí faunu dvěma**
Ostrovni biogeografie
- 314 Gaia je superorganismus složený ze všeho živého**
Hypotéza Gaia

OSOBNOSTI

- 316 PŘEHLED OSOBNOSTÍ**
- 324 SLOVNÍK POJMŮ**
- 328 REJSTŘÍK**
- 335 AUTOŘI CITÁTŮ**
- 336 PODĚKOVÁNÍ**